

Xứ Quảng nổi nhớ đây

Đất nước ta từ ải Nam Quan tới mũi Cà Mau một giải giang san gấm vóc, một bên là biển một bên là rừng, đất với nước quyện nhau tạo nên nhiều cảnh đẹp. Nhưng trải dài trên 2000 cây số với những vùng khí hậu khác nhau nên thổ nhưỡng mỗi nơi mỗi khác. Là người Việt có ai dám nói mình biết hết cảnh đẹp của quê hương? Và càng xa lại càng mất đi cơ hội để thấy để biết. Co còn chẳng là những kỷ niệm rất lu mờ, người lớn đã vậy thì con cháu sẽ ra sao Một đôi khi có dịp gặp gỡ đồng hương trong các dịp lễ tết chỉ còn biết nhắc nhau và không nén được tiếng thở dài.

Miền Bắc với lịch sử ngàn năm dựng nước, với cảnh trí núi non hùng vĩ, với hang động thiên nhiên, và Hà Nội người đi mang theo 36 phố phường, với những món ngon vật lạ theo đường Nam tiến. Vào đất miền Trung, cái đòn gánh của giang san, nhưng khổ một nỗi đất hẹp, khí hậu khắc nghiệt thổ nhưỡng khô cằn, tuy vậy người dân Việt dù nghèo vẫn không bỏ đất-nơi đã chôn nhau khi mới lọt lòng, nơi có máu và nước mắt cùng mồ hôi của cha ông đã đổ.

Miền Trung, khi nhắc đến người ta thường nhớ tới câu ca " Áo anh rách vai quần tôi có hai miếng....vá, nhưng thương nhau ta nắm lấy bàn tay" Xót xa quá đi thôi một vùng đất nếm ruột của ông cha Chúng ta đã đi khắp năm châu bốn biển, đã biết thế giới này có những miền cỏ mọc xanh rì, quanh năm cây rừng thay lá, thời tiết bốn mùa làm quà cho biết bao thi nhân, văn sĩ ca tụng. Quê hương ta đó có bao giờ có những phút giây ngừng nghỉ để thở giữa hai hơi thì làm sao nói đến chuyện dựng xây.. hưởng thụ.

Rồi Miền Trung chúng ta lại nghĩ đến cung vàng điện ngọc, một thời vàng son, một triều đại, những cửa Ngọ Môn, những lăng miếu, những hồ, những sông...Những con người đã một thời ngự trị trên ngai vàng. Nhưng, "Dân vi quý, Xã Tắc thứ chi, Quân vi khinh" Không có dân là sao có nước? Hôm nay chúng ta nên dừng lại một nơi ít người biết đến, dừng lại chốn này để nghe và để sống với những người dân một nắng hai sương:

"Ấn sơn Bút linh non càng vững, Vệ thủy Trà giang sóng chữa nhòa"

Ở đó có Thiên Ấn Niêm Hà có Liên Trì Dục Nguyệt, có Thạch Bích Tà Dương, Long đầu Hí thủy.Và ở đó độc nhất vô nhị có hệ thống dẫn nước vào vườn bằng những chiếc xe nước không cần nhiên liệu, không ô nhiễm môi trường, và cũng ở đó có những câu ca:

" Nam Bắc Đông Tây hiệp một nhà Hà Khê đây có thiết phồn Hoa Khe trong tôm cá lên tròng nguyệt Bóng mát bướm ong lộn dật hoa Bữa bữa lâu đài chuông dục tối Chiều chiều thương mại khách đi qua Chốn Trường sa gió xa vùi vùi Lên xuống phong lưu cùng nước trà"

(Vịnh Hà Nhai Văn Độ- Nguyễn Cư Trinh)

Thế đó, vùng đất cằn khô sỏi đá nhưng với con người yêu mến làng quê, mồ hôi đã đổ xuống luống cày cho rừng mía bạt ngàn thêm chất ngọt, cho con cá bống no tròn thơm dịu dịu nôi kho . Ai đã về qua vùng đất ấy không thể nào quên những đĩa cơm ga miếng thịt no tròn thơm phưng phức, những miếng mạch nha, đường phỉ, kẹo gừng. Và càng không thể quên những xâu chim mía vàng ươm béo ngậy làm dậy mùi thơm cho bữa cơm, chén rượu ngủ ven đường? Cũng ở đó một loài hải sản:

Bậu ra bậu lấy ông câu Bậu câu cá bống chặt đầu kho tiêu Kho tiêu, kho ớt , kho hành Kho ba lạng thịt để dành mà ăn.

Con cá bống trên giòng Trà Giang-Tục danh là sông Trà Khúc- ngon không thể tả, chắc bà con vùng núi Ấn sông Trà không the nào quên được hương vị quê nhà? Cũng ở đó mỗi buổi sáng ăn một tô Don đơn sơ với những miếng bánh trắng dầm thêm mấy trái ớt chín đỏ là quên cả chỗ ngồi:

"Nghèo nghèo nợ nợ,
Cũng ráng cưới con vợ bán
Don Mai sau nó chết cũng còn cặp uôi."

Chao ôi, nghe sao mà mê thiết chung tình.

Đối với người miệt trong, cặp uôi, là cái gì đây không biết? Hãy cùng nghe một đoạn trong Non Nước xứ Quảng "Cùng với Don là chém mắm nhỏ, trái ớt sim cũng nhỏ , tất cả là sản phẩm của địa phương. Don được múc từ uôi nhỏ ra với chiếc vá dừa, ruột

don mềm mại đọng dưới lòng tô màu don vàng làm phai hẳn mùi tanh thoang thoảng lúc ban đầu Khách ăn thông thả, dầm ớt, bẻ nhỏ chiếc bánh trắng mới nướng phồng, ra từng miếng, bỏ vào tô trộn đều dùng muỗng vớt ruột don, sau đó húp một hơi để cảm thấy thấm thía mùi vị vừa ngọt vừa thanh của to don Vạn Tượng (Tứ Nguyên Tứ Nghĩa) nơi có con don ngon nhất"

"Cô gái lòng son không bằng to Don Vạn Tượng" Con Don đặc biệt chỉ sống ở vùng nước "chè hai" - nước lợ- (Nơi giáp nước của hai luồng nước mặn và ngọt) Chỉ có sông Trà và vùng nước lợ của sông Trà mới là quê hương của loài Don.

Thế đó, có đi xa mới nhớ, có chia tay mới hiểu lòng, có mất mới thấy được giá trị của loài Don-Con Don là cái tình đậm đà của người dân vùng đất khổ .

Tuy rằng "đất cày lên sỏi đá" nhưng vùng đất đó đâu mất phần mình trong việc dựng nước và giữ quê hương. Lê Văn Duyệt, Lê Trung Đình, Trương Công Định đã từng ăn Don, biết được cái mùi chim mía nướng, và có thể những anh hùng lưu danh hậu thế cũng có một thời tuổi trẻ "ngồi mình trâu và miệng hát nghêu ngao", đã từng ngồi thu lu trong ụ để chờ giết cái bầy sập từng đàn chim mía, từng bắt con cá lia thia, từng đắm mình trong dòng nước bến Tam Thương và nhìn về Thiên Ấn mơ ngày dựng nước?

Con chim Tra Trá ai vay mà trả Bụi gai Sừng ai vả mà sừng Đây người đứng đó cũng người đứng Cớ sao nước mắt rưng rưng nhỏ hoài Hai tay ôm vạt áo dài Chạm lên con mắt chạm hoài không khô.

Mong sao cho đất nước thật sự thanh bình để bà con Xứ Quảng và toàn dân Việt Nam một lần ghé cầu Trà Khúc nhìn mây phủ đỉnh Thiên Bút Phê Vân.